

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2018 оны ... дугаар
сарын ...-ны өдөр

Улаанбаатар
хот

ШАШИН ШҮТЭХ, ЭС ШҮТЭХ ЭРХ ЧӨЛӨӨНИЙ ТУХАЙ /Шинэчилсэн найруулга/

НЭГДҮГЭЭР БҮЛЭГ НИЙТЛЭГ ҮНДЭСЛЭЛ

1 дүгээр зүйл.Хуулийн зорилт

1.1.Энэ хуулийн зорилт нь Монгол Улсын Үндсэн хуулиар тунхагласан иргэний шашин шүтэх, эс шүтэх эрх чөлөөг баталгаатай эдлүүлэх, шашин шүтлэгийн байдлаас хамаарч хүнийг ялгаварлан гадуурхахаас урьдчилан сэргийлэх, төр, шашны харилцаа болон шашны байгууллага, шашны бүлэг, шашны номлол түгээгчийн үйл ажиллагаатай холбоотой нийтлэг харилцааг зохицуулахад оршино.

2 дугаар зүйл.Шашин шүтэх, эс шүтэх эрх чөлөөний хууль тогтоомж

2.1.Шашин шүтэх, эс шүтэх эрх чөлөөний хууль тогтоомж нь Монгол Улсын Үндсэн хууль¹, Иргэний хууль², Улсын бүртгэлийн ерөнхий хууль³, Хуулийн этгээдийн улсын бүртгэлийн тухай хууль⁴, энэ хууль, эдгээр хуультай нийцүүлэн гаргасан хууль тогтоомжоос бүрдэнэ.

2.2.Монгол Улсын олон улсын гэрээнд энэ хуульд зааснаас өөрөөр заасан бол олон улсын гэрээний заалтыг дагаж мөрдөнө.

3 дугаар зүйл.Хуулийн үйлчлэх хүрээ

3.1.Энэ хуулийн хүрээнд Монгол Улсын нутаг дэвсгэрт шашны үйл ажиллагаа явуулж байгаа шашны бүлэг, шашны байгууллага, шашны номлол түгээгчийн үйл ажиллагаа хамаарна.

¹Монгол Улсын Үндсэн хууль “Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэлийн 1992 оны 1 дугаарт нийтлэгдсэн.

²Иргэний хууль “Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэлийн 2002 оны 7 дугаарт нийтлэгдсэн.

³Улсын бүртгэлийн ерөнхий хууль “Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэлийн 2018 оны ... дугаарт нийтлэгдсэн.

⁴Хуулийн этгээдийн улсын бүртгэлийн тухай хууль “Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэлийн 2018 оны ... дугаарт нийтлэгдсэн.

4 дүгээр зүйл.Иргэний шашин шүтэх, эс шүтэх эрх чөлөөтэй байх эрх

4.1.Монгол Улсад хууль ёсоор оршин суугаа хүн бүр шашин шүтэх, эс шүтэх эрх чөлөөг баталгаатай эдэлнэ.

4.2.Иргэн нь сүсэг бишрэлтэй байх, ганцаарчлан болон хамтран шашин шүтэх, эс шүтэх, чөлөөтэйгөөр шашнаа сонгох, өөрчлөх, татгалзах, шашны үйлсэд зүтгэх, сүм, хийд, дацан, мөргөлийн газар болон шашны үйлчилгээ үзүүлдэг бусад газар шавьлан суух, шашны бүлэг, шашны байгууллага байгуулах, шашны зан үйл, ёслол үйлдэх, шашны ёс зүйн болон шашны бусад сургалтанд хамрагдах зэргээр шашны үйл ажиллагаанд оролцох, шашны сургаал, номлолыг хууль тогтоомжийн хүрээнд дэлгэрүүлэх эрх, эрх чөлөөтэй.

4.3.Иргэн шашин шүтэх, эс шүтэх эрх чөлөөгөө эдлэхдээ үндэсний аюулгүй байдал, бусад хүний эрх, эрх чөлөөг хохироож, нийгмийн хэв журмыг гажуудуулж болохгүй.

4.4.Шашин шүтлэгийн ялгаа, шашин шүтэх, эс шүтэх байдлаас хамаарч бусдад давуу байдал олгох болон хязгаарлалт бий болгох, түүнчлэн аливаа хэлбэрээр ялгаварлан гадуурхахыг хориглоно.

4.5.Иргэн шашин шүтлэгийн ялгаа, шашин шүтэх, эс шүтэх байдлаас үл хамааран хуулийн өмнө тэгш эрхтэй байна.

4.6.Хуульд өөрөөр заагаагүй бол иргэн сүсэг бишрэл, шашин шүтлэгийн талаархи өөрийн хандлага, байр суурь, үзэл бодлын талаар мэдээлэл өгөх үүрэг хүлээхгүй.

4.7.Иргэнийг шашин шүтэх, эс шүтэх, шашны зан үйл, ёслол үйлдэх, сургалт, шашны байгууллагын үйл ажиллагаанд оролцох, эс оролцох болон шашны үйл ажиллагаанд хандив өгөх, эд материалын дэмжлэг үзүүлэхийг аливаа хэлбэрээр албадах, дарамт үзүүлэх, заналхийлэхийг хориглоно.

4.8.Наминчлалын нууц нь хуулиар хамгаалагдана. Шашны байгууллагын номлол түгээгч иргэний өөрт нь наминчилсан асуудлаар хууль сахиулах байгууллага болон шүүхэд мэдүүлэг өгөхөөс татгалзах нь хуулийн хариуцлага хүлээх үндэслэл болохгүй.

4.9.Монгол Улсын Үндсэн хуулийн Арван наймдугаар зүйлийн 5-д заасныг үндэслэн энэ хуулийн холбогдох зохицуулалтаар гадаад улсын иргэн, харьяалалгүй хүний шашны бүлэг, шашны байгууллага байгуулах, шашны сургаал, номлолыг дэлгэрүүлэх эрхэнд хязгаарлалт тогтооно.

4.10.Гадаад улсын иргэн, харьяалалгүй хүн нь шашны бүлэг, байгууллагад гишүүнээр элсэх, үйл ажиллагаанд нь оролцох болон хуульд заасны дагуу шашны байгууллагад хөдөлмөр эрхлэх эрхтэй.

5 дугаар зүйл.Хүүхдийн шашин шүтэх, эс шүтэх эрх чөлөөтэй байх эрх

5.1.Хуульд өөрөөр заагаагүй бол энэ хуулийн 4 дүгээр зүйлд заасан зохицуулалт нь хүүхдэд нэгэн адил хамаарна.

5.2.Шашны бүлэг, шашны байгууллагын гишүүнчлэлд бага насны хүүхдийг элсүүлэх, татан оролцуулах, хүүхдийн хүсэл зоригийн эсрэг болон эцэг, эх, асран хамгаалагчийн зөвшөөрөлгүйгээр шашны сургуульд элсүүлэх, шашны сургалтанд хамруулах, шашны үйл ажиллагаа болон шашны бүлэг, шашны байгууллагаас зохион байгуулж байгаа бусад арга хэмжээнд оролцуулахыг хориглоно.

5.3.Хүүхдэд шашны хүмүүжил, боловсрол олгох, хүүхдийг оролцуулах шашны аливаа зан үйл нь хүүхдийн хөгжил, эрүүл мэнд, хүмүүжилд харшлахгүй, нас болон бусад онцлогт нийцсэн байх ёстой.

Тайлбар: - Энэ хуульд заасан “бага насны хүүхэд” гэж арван дөрвөн насанд хүрээгүй хүнийг ойлгоно.

6 дугаар зүйл.Төр, шашны бүлэг, шашны байгууллагын харилцаа

6.1.Төр, шашны бүлэг, шашны байгууллагын хоорондын харилцаа нь Монгол Улсын Үндсэн хуульд заасан Монгол Улсад төр нь шашнаа хүндэтгэж, шашин нь төрөө дээдлэх зарчимд үндэслэнэ.

6.2.Энэ хуулийн 6.1-д заасан зарчмыг дараахь агуулгын хүрээнд төр баримтална:

6.2.1.Монгол Улсын төр нь шашнаас ангид бөгөөд аливаа нэг шашин, шашны урсгал, чиглэлийг төрийн, эсхүл албан ёсны шашин гэж тогтоохгүй байх;

6.2.2.төрт ёс, үндэсний эв нэгдэл, түүх соёлын уламжлалыг нандигнан өвлөх үүднээс Монгол Улс дахь буддын шашин /цаашид “уламжлалт шашин” гэх/-ы зонхилох байр суурийг хүндэтгэх бөгөөд энэ нь иргэн бусад шашныг шүтэхэд саад болохгүй байх;

6.2.3.иргэний шашин шүтлэгийн талаархи хандлага, байр суурь, үзэл бодлыг тодорхойлж, бүртгэхгүй байх;

6.2.4.эцэг, эх, асран хамгаалагч, харгалзан дэмжигчийн хүүхэддээ өөрийн итгэл үнэмшлийн дагуу шашны албан бус боловсрол, мэдлэг, дадал олгох эрхийг аливаа хэлбэрээр хязгаарлах, хууль зөрчсөнөөс бусад тохиолдолд хөндлөнгөөс оролцохгүй байх;

6.2.5.шашны бүлэг, шашны байгууллагад төрийн байгууллагын хуулиар хүлээсэн чиг үүргийг гүйцэтгэх, сонгуулийн үйл ажиллагаа, сурталчилгаанд оролцохыг тулгах, эсхүл үүрэг хүлээлгэхгүй байх;

6.2.6.шашны бүлэг, шашны байгууллагын үйл ажиллагаа хууль тогтоомж зөрчөөгүй тохиолдолд үйл ажиллагаанд нь хөндлөнгөөс оролцохгүй байх;

6.2.7.Монгол Улсын Үндсэн хуулийн байгуулал, үндэсний аюулгүй байдал, нийгмийн хэв журам, иргэдийн эрх, хууль ёсны ашиг сонирхол, эрүүл мэнд, ёс суртахуунд хохирол учирч болох нөхцөлд төрөөс шашны бүлэг, шашны байгууллагын үйл ажиллагаа, эсхүл тухайн үйл ажиллагааг зөвлөн зохицуулах, шаардлагатай бол зогсоох.

6.3.Төрийн байгууллага, төрийн албан тушаалтан нь энэ хуульд заасан шашны бүлэг, байгууллага болон гадаад улсын шашны байгууллагаас аливаа хэлбэрээр хандив, эд материаллын дэмжлэг авахын хориглоно.

6.4.Энэ хуулийн 6.1-д заасан зарчмыг дараахь агуулгын хүрээнд шашны бүлэг, шашны байгууллага баримтална:

6.4.1.шашны бүлэг, шашны байгууллага нь төрийн байгууллагын хуулиар хүлээсэн чиг үүргийг гүйцэтгэхгүй байх;

6.4.2.Монгол Улсын хууль тогтоомжийг сахин биелүүлэх;

6.4.3.улс төрийн нам болон улс төрийн хөдөлгөөний үйл ажиллагаанд оролцохгүй, улс төрийн үйл ажиллагаанд эд материалын болон бусад дэмжлэг, туслалцаа үзүүлэхгүй байх;

6.4.4.шашны нэр хүнд, хүн амын сүсэг бишрэлийг ашиг олох болон улс төрийн нам, байгууллага, албан тушаалтны эрх ашгийг хангах зорилгод нийцүүлэн ашиглахгүй байх.

6.5.Шашны бүлэг, шашны байгууллагын гишүүн иргэн бусад иргэний адил төрд ажиллах, бүх шатны сонгуульд нэр дэвших, оролцох, улс төрийн намын болон нийгмийн бусад эвсэл, хөдөлгөөнд гишүүнчлэлтэй байх нь тухайн шашны бүлэг, шашны байгууллага төрийн үйл ажиллагаа, улс төрийн намын болон улс төрийн хөдөлгөөний үйл ажиллагаанд оролцсон гэж үзэхгүй.

6.6.Төрийн эрх бүхий байгууллага нь шашны бүлэг, шашны байгууллагатай холбоотой асуудлаар шийдвэр гаргахдаа тухайн шашны бүлэг, шашны байгууллагад уг асуудлаар байр сууриа илэрхийлэх боломж олгоно.

ХОЁРДУГААР БҮЛЭГ ШАШНЫ БҮЛЭГ, ШАШНЫ БАЙГУУЛЛАГА

7 дугаар зүйл.Шашны бүлэг

7.1.Иргэд шашин шүтэх эрхээ хамтран хэрэгжүүлэх зорилгоор сайн дурын үндсэн дээр нэгдэж байгуулсан хуулийн этгээдийн эрхгүй байгууллагыг шашны бүлэг гэнэ.

7.2.Шашны бүлгийн гишүүн нь Монгол Улсын иргэн, Монгол Улсад хууль ёсоор оршин суугаа гадаад улсын иргэн, харьяалалгүй хүн байж болно.

7.3.Шашны бүлгийн үйл ажиллагаа явуулах байр, эд хөрөнгө нь зөвхөн гишүүдээс олгогдсон байх бөгөөд бусад этгээдээс хандив, дэмжлэг, тусламж авахыг хориглоно.

7.4.Шашны бүлгийг байгуулснаас хойш 30 хоногт багтаан бүлэг байгуулсан тухай харьяа сум, дүүргийн Засаг даргын тамгын газарт мэдэгдэнэ.

7.5.Энэ хуулийн 7.4-т заасан мэдэгдэлд тухайн бүлгийн баримтлах шашны урсгал, чиглэл, гол сургаал, номлол, бүлгийн гишүүдийн овог, эцэг, эхийн болон өөрийн нэр, оршин суугаа хаяг, үйл ажиллагаагаа явуулах байршлын талаархи мэдээллийг батлагдсан маягтийн дагуу хавсаргана.

7.6.Шашны бүлэг нь энэ хуулийн 7.4-т заасан мэдэгдэлийг хүргүүлснээс хойш 2 жилд тутамд үйл ажиллагааны тайланг харьяа сум, дүүргийн Засаг даргын тамгын газарт нэгээс цөөнгүй удаа гаргах үүрэгтэй. Тайланд бүлгийн үйл ажиллагаа, санхүүжилтийн байдал, бүлгийн гишүүнчлэлд гарсан өөрчлөлтийн талаар тусгана.

7.7.Энэ хуулийн 7.4-т заасан мэдэгдэл, түүнд хавсаргах мэдээллийн маягт болон 7.6-д заасан тайлан гаргах журмыг шашны асуудал эрхэлсэн зөвлөлөөс батална.

7.8.Шашны бүлэг нь шашны зан үйл, ёслол үйлдэх, шашны болон шашны ёс зүйн талаар сургалтыг зөвхөн бүлгийн гишүүдийг оролцуулан зохион байгуулах эрхтэй.

7.9.Шашны бүлэг нь буяны үйл ажиллагаа явуулж болох бөгөөд буяны үйл ажиллагааг зохион байгуулахад аливаа хэлбэрээр шашны зан үйл, ёслол үйлдэх, шашин түгээн дэлгэрүүлэх үйл ажиллагаа явуулахыг хориглоно.

7.10.Зорилго, үйл ажиллагаа нь хуульд нийцээгүй шашны бүлэг үүсгэн байгуулах, энэ хуулийн 27.2-т заасан үйл ажиллагаа явуулахыг хориглоно.

7.11.Аймаг, нийслэлийн Засаг даргын тамгын газар нь 2 жил тутамд нэг удаа өөрийн харьяалах нутаг дэвсгэрт хамаарах шашны бүлгийн үйл ажиллагааны талаархи нэгдсэн тайлан гаргаж шашны асуудал эрхэлсэн зөвлөлд тайлагнана.

8 дугаар зүйл.Шашны байгууллага

8.1.Шашны аль нэг чиглэлийн сургаал, номлолд үндэслэн шашны зан үйл, ёслол үйлдэх, шашны болон шашны ёс зүйн сургалт, боловсрол олгох, ном судар бүтээх зэргээр шашныг ухуулан дэлгэрүүлэх, олон нийт, сүсэгтэн болон дагагч нартаа мөргөл, тахилга, залбиралын чиглэлээр нээлттэй үйлчлэх зорилготой хуулийн этгээдийг шашны байгууллага гэнэ.

8.2.Шашны байгууллагыг үйл ажиллагаа явуулах нутаг дэвсгэрээс хамаарч орон нутгийн болон төвлөрсөн гэж ангилна.

8.3.Орон нутгийн шашны байгууллагыг 18 насанд хүрсэн 10-аас доошгүй Монгол Улсын иргэн сайн дурын үндсэн дээр нэгдэн байгуулж болно.

8.4.Шашны ижил урсгал, чиглэлд хамаарах 10-аас доошгүй орон нутгийн шашны байгууллага сайн дурын үндсэн дээр нэгдэж төвлөрсөн шашны байгууллага байгуулж болно.

8.5.Орон нутгийн шашны байгууллага нь төвлөрсөн шашны байгууллагад гишүүнээр элсэж болно.

8.6.Шашны байгууллага нь хууль тогтоомж болон дүрэмдээ заасан журмаар үйл ажиллагаагаа явуулна.

8.7.Орон нутгийн шашны байгууллага нь энэ хуулийн 11.1-д заасны дагуу олгосон зөвшөөрөлд тодорхойлсон нутаг дэвсгэрийн хүрээнд үйл ажиллагаа явуулна.

8.8.Шашны байгууллага нь шашны уламжлал, зан заншлаа тусгасан дотоод журамтай байж болно. Монголын ард түмний уламжлал, зан заншилд харшлах, хүмүүнлэг бус, хууль тогтоомжтой зөрчилдсөн журам тогтоохыг хориглоно.

8.9.Зорилго, үйл ажиллагаа нь хуульд нийцээгүй шашны байгууллага үүсгэн байгуулах, хуулиар хориглосон үйл ажиллагаа явуулахыг хориглоно.

9 дүгээр зүйл.Шашны байгууллагын нэр

9.1.Шашны байгууллага нь шашны үйл ажиллагаа эрхэлдэг болохоо илэрхийлсэн агуулга бүхий оноосон нэртэй байна.

9.2.Шашны байгууллагын нэр нь түүний оноосон нэр болон “Шашны байгууллага” гэсэн дэлгэрэнгүй тэмдэглэгээ, эсхүл “ШБ” гэсэн товчилсон тэмдэглэгээнээс бүрдэнэ.

9.3.Шашны байгууллагын үйл ажиллагаа эрхлэх эрх бүхий этгээдээс өөр этгээд өөрийн оноосон нэртэй хамт “Шашны байгууллага” болон “ШБ” гэсэн тэмдэглэгээг хэрэглэхийг хориглоно.

9.4.Сүм, хийд, дацан, төв зэрэг тодотголыг шашны байгууллагын оноосон нэрэндээ хэрэглэж болох бөгөөд хуулийн этгээдийн улсын бүртгэлд бүртгэгдснээс хойш 50-аас багагүй жилийн хугацаанд Монгол Улсын нутаг дэвсгэр дээр хууль ёсны дагуу үйл ажиллагаа явуулж байгаа төвлөрсөн шашны байгууллага нэрэндээ МОНГОЛ, МОНГОЛЫН, ҮНДЭСНИЙ, НИЙТИЙН, НЭГДСЭН гэсэн үг болон эдгээр үгнээс үүссэн бусад нийтийг төлөөлсөн утга бүхий үг ашиглах эрхтэй.

9.5.Шашны байгууллага нь нэр, байршилаа шашны асуудал эрхэлсэн зөвлөлийн зөвшөөрөлтэйгээр өөрчилнө.

9.6.Шашны байгууллага нь аливаа үйл ажиллагаа явуулахдаа өөрийн нэрийг мэдээлэх үүрэгтэй.

10 дугаар зүйл.Шашны байгууллага үүсгэн байгуулах

10.1.Шашны байгууллага байгуулахаар тохиролцсон этгээдүүд үүсгэн байгуулах хурал зохион байгуулж, дараахь асуудлыг хэлэлцэж шийдвэрлэнэ:

10.1.1.шашны байгууллага байгуулах тухай шийдвэр гаргах;

10.1.2.шашны байгууллагын дүрмийг батлах;

10.1.3.удирдах зөвлөлийг томилох.

11 дүгээр зүйл.Шашны байгууллагыг улсын бүртгэлд бүртгүүлэх зөвшөөрөл

11.1.Шашны байгууллагыг улсын бүртгэлд бүртгүүлэх зөвшөөрлийг энэ хуулийн 39 дүгээр зүйлд заасан шашны асуудал эрхэлсэн зөвлөл олгоно.

11.2.Орон нутгийн шашны байгууллагыг улсын бүртгэлд бүртгүүлэх зөвшөөрөл хүссэн өргөдөлд дараахь мэдээллийг батлагдсан маягтын дагуу хавсаргана:

11.2.1.үүсгэн байгуулагчдын овог, эцэг, эхийн болон өөрийн нэр, тэдгээрийн төрсөн он, сар, өдөр, иргэний харьяалал, оршин суух хаягийн талаархи мэдээлэл;

11.2.2.иргэний үнэмлэх, эсхүл үндэсний гадаад паспорт, тэдгээртэй адилтгах баримт бичгийн хуулбар;

11.2.3.шашны байгууллагын дүрэм;

11.2.4.үйл ажиллагаа явуулах нутаг дэвсгэр, хүн амын талаархи мэдээлэл.

11.3.Төвлөрсөн шашны байгууллагыг улсын бүртгэлд бүртгүүлэх зөвшөөрөл хүссэн өргөдөлд дараахь мэдээллийг хавсаргана:

11.3.1.үүсгэн байгуулагчдын оноосон нэр, тэдгээрийн үүсгэн байгуулагдсан он, сар, өдөр, хаягийн талаархи мэдээлэл;

11.3.2.хуулийн этгээдийн улсын бүртгэлийн гэрчилгээний хуулбар;

11.3.3.үүсгэн байгуулах шашны байгууллагын дүрэм.

11.4.Дараахь тохиолдолд шашны байгууллага байгуулах улсын бүртгэлд бүртгүүлэх зөвшөөрөл олгохоос татгалзана:

11.4.1.тухайн шашны байгууллагын зорилго, үйл ажиллагаа нь Монгол Улсын Үндсэн хууль болон бусад хууль тогтоомжийн тодорхой зүйл заалттай зөрчилдөхөөр бол;

11.4.2.үүсгэн байгуулагч нь шашны бус чиглэлийн байгууллага, эсхүл шашны байгууллага үүсгэн байгуулахыг хориглосон этгээд бол;

11.4.3.дүрэм болон бусад мэдүүлсэн баримт бичиг нь хууль тогтоомжоор тогтоосон шаардлагад нийцэхгүй байх, мөн түүнчлэн эдгээр баримт бичигт агуулагдаж байгаа мэдээлэл нь зөрүүтэй бол;

11.4.4.үүсгэн байгуулагч /байгуулагчид/ эрх зүйн чадамжгүй бол;

11.4.5.харгис, хүмүүнлэг бус шашны сургаал, номлолыг түгээн дэлгэрүүлэхээр бол.

11.5.Шашны асуудал эрхэлсэн зөвлөл нь энэ хуулийн 11.2, 11.3-т заасан хүсэлтийг хүлээж авснаас хойш 60 хоногт багтаан шашны байгууллагыг улсын бүртгэлд бүртгүүлэх зөвшөөрөл олгох эсэх асуудлыг Шашны байгууллагын эрх олгох, цуцлах журмын дагуу шийдвэрлэнэ.

11.6.Шашны байгууллагыг улсын бүртгэлд бүртгүүлэх зөвшөөрөл олгох тухай хүсэлтийг шийдвэрлэхэд хянан үзэх нөхцөл байдал байна гэж үзвэл энэ хуулийн 11.5-д заасан хугацааг 60 хүртэл хоногоор нэг удаа сунгаж болно.

11.7.Энэ хуулийн 11.2, 11.3-т заасан мэдээлэл гаргах маягт болон мөн хуулийн 11.5-д заасан Шашны байгууллагын зөвшөөрөл олгох, цуцлах журмыг шашны асуудал эрхэлсэн зөвлөл батлана.

12 дугаар зүйл.Шашны байгууллагыг үүсгэн байгуулагч

12.1.Шашны байгууллагыг үүсгэн байгуулах тухай шийдвэр гаргаж, шашны байгууллагын дүрмийг баталсан этгээдийг шашны байгууллагын үүсгэн байгуулагч гэнэ.

12.2. Үүсгэн байгуулагч удирдах зөвлөлийн гишүүн байж болно.

12.3. Дараахь этгээд нь шашны байгууллагын үүсгэн байгуулагч байхыг хориглоно:

12.3.1. гадаад улсын иргэн, харьяалалгүй хүн;

12.3.2. Эрүүгийн хуулийн 14.1, 14.4, 18.6, 19.8, 19.9, 20.2, 20.3, 29.1, 29.2, 29.3, 29.8, 29.9, 29.10, 29.11 дүгээр зүйлд заасан гэмт хэрэг үйлдэж ял шийтгүүлсэн бол ял эдэлж дууссанаас хойш 10 жил өнгөөрөөгүй бол;

12.3.3. үндсэн хуульт тогтолцоо, төрийн байгууламжийг хууль бусаар, хүч хэрэглэн өөрчлөх, устгах, үндэсний эв нэгдэлийг бусниулах, төрлөөр устгах зорилгоор шашны үйл ажиллагаа явуулсан, харгис, хүмүүнлэг бус шашны сургаал, номлолыг түгээн дэлгэрүүлдэг шашны бүлэг, шашны байгууллагын гишүүн.

12.4. Шашны байгууллага байгуулагдсаны дараа тухайн шашны байгууллагад хандив өгсөн, тусламж, дэмжлэг үзүүлсэн этгээдийг үүсгэн байгуулагчид тооцохгүй.

12.5. Үүсгэн байгуулагч болон энэ хуулийн 12.4-т заасан этгээдийн шашны байгууллагад оруулсан хөрөнгө тухайн шашны байгууллагын эд хөрөнгө болно.

12.6. Үүсгэн байгуулагч шашны байгууллагын эд хөрөнгийг өмчлөх эрхгүй байна.

13 дугаар зүйл. Шашны байгууллагын дүрэм

13.1. Шашны байгууллага нь хууль тогтоомжид нийцсэн дүрмийн үндсэн дээр үйл ажиллагаа явуулна.

13.2. Шашны байгууллагын дүрмийг тухайн шашны байгууллагын үүсгэн байгуулагчдын хурлаас батална.

13.3. Төвлөрсөн шашны байгууллага нь өөрийн гишүүн орон нутгийн шашны байгууллагын дүрэмд тусгах асуудлын талаар чиглэл өгч болно.

13.4. Шашны байгууллагын дүрэмд доор дурдсан зүйлийг тусгана:

13.4.1. нэр, байршил, шашны байгууллагын төрөл, шашны төвлөрсөн байгууллагад харьяалагддаг бол түүний нэр;

13.4.2. шашны байгууллагын зорилго, үйл ажиллагааны үндсэн хэлбэр, шашны сургаал, номлол, шашны мөргөл, зан үйл, ёслол, гишүүддээ тусгай шаардлага тавьдаг эсэх талаархи дэлгэрэнгүй мэдээлэл, тайлбар;

13.4.3.өөрчлөн байгуулагдах болон татан буугдах үндэслэл, журам;
13.4.4.шашны байгууллагын бүтэц, тогтолцоо болон түүнийг байгуулах журам, гүйцэтгэх удирдлагын эрх хэмжээ;

13.4.5.байгууллагын санхүүжилтийн эх үүсвэр болон өмчлөлд байгаа мөнгөн болон бусад эд хөрөнгийн эх үүсвэр/гарал/-ийн талаархи мэдээлэл;

13.4.6.дүрэмд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах журам;

13.4.7.үйл ажиллагаа зогссон үед өмчийн захиран зарцуулалт хийх журам;

13.4.8.тухайн шашны байгууллагын онцлогоос хамаарч бусад мэдээлэл.

13.5.Шашны байгууллагын дүрэмд эрх барих байгууллагын шийдвэрээр нэмэлт, өөрчлөлт оруулах бөгөөд хуулийн этгээдийн улсын бүртгэлийн мэдээлэлд холбогдох хөдөлгөөнийг хийлгэснээр хүчин төгөлдөр болно.

13.6.Энэ хуулийн 13.4-т заасантай холбоотой асуудлаар шашны байгууллагын дүрэмд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах бол энэ тухай шашны асуудал эрхэлсэн зөвлөлд урьдчилан мэдэгдэж, зөвшөөрөл авсан байна.

13.7.Шашны байгууллагыг улсын бүртгэлд бүртгүүлэх болон дүрэмд нэмэлт, өөрчлөлт оруулахад хууль тогтоомжоор тогтоосон хэмжээгээр хураамж төлнө.

14 дүгээр зүйл.Шашны байгууллагыг улсын бүртгэлд бүртгэх

14.1.Энэ хуулийн 11.1-д заасан зөвшөөрлийг үндэслэн шашны байгууллагыг хуулийн этгээдийн улсын бүртгэлд бүртгүүлнэ.

14.2.Шашны байгууллагын хуулийн этгээдийн эрх нь хуулийн этгээдийн улсын бүртгэлд бүртгүүлсэнээр үүснэ.

14.3.Шашны байгууллагыг хуулийн этгээдийн улсын бүртгэлд бүртгэх харилцааг Хуулийн этгээдийн улсын бүртгэлийн тухай хуулиар зохицуулна.

15 дугаар зүйл.Шашны байгууллагын удирдлага, зохион байгууллалт

15.1.Шашны байгууллагын эрх барих байгууллага нь удирдах зөвлөл байна.

15.2.Шашны байгууллага нь хяналтын болон гүйцэтгэх байгууллагатай байна.

16 дугаар зүйл.Удирдах зөвлөл

16.1.Удирдах зөвлөл хандивлагч, дэмжигч тэдгээрийн томилсон төлөөллөөс бүрдэнэ.

16.2.Удирдах зөвлөлийн гишүүдийн тоо, бүрэн эрхийн хугацааг дүрмээр тогтооно.

16.3.Удирдах зөвлөл гишүүд дотроосоо даргаа сонгоно.

17 дугаар зүйл.Удирдах зөвлөлийн бүрэн эрх

17.1.Удирдах зөвлөл дараахь бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ:

17.1.1.дүрэмд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах;

17.1.2.шашны байгууллагыг өөрчлөн байгуулах, татан буулгах;

17.1.3.шашны байгууллагын жилийн төсвийг батлах;

17.1.4.шашны байгууллагын үйл ажиллагааны болон санхүүгийн тайланг хэлэлцэх;

17.1.5.гүйцэтгэх удирдлагыг томилох, чөлөөлөх түүнтэй гэрээ байгуулах, эд хөрөнгө захиран зарцуулахтай холбоотой эрх хэмжээг нь тодорхойлох;

17.1.6.хяналтын байгууллагыг томилох.

18 дугаар зүйл.Удирдах зөвлөлийн хурал

18.1.Удирдах зөвлөлийн ээлжит хурлыг жилд нэгээс доошгүй удаа зарлан хуралдуулах ба хурлыг Удирдах зөвлөлийн дарга товлон.

18.2.Хяналтын байгууллагын шаардсанаар ээлжит бус хурлыг зарлан хуралдуулж болно.

18.3.Удирдах зөвлөлийн гишүүдийн олонхи нь оролцсоноор удирдах зөвлөлийн хурал хүчин төгөлдөр болно.

18.4.Удирдах зөвлөлийн хурлыг удирдах зөвлөлийн дарга, түр эзгүйд нь түүний даалгасан гишүүн удирдана.

18.5.Удирдах зөвлөлийн дарга, гишүүд хуралдааны тэмдэглэл үнэн, зөв хөтлөгдсөн эсэхийг хянаж, гарын үсэг зурна.

19 дүгээр зүйл.Удирдах зөвлөлийн шийдвэр

19.1.Удирдах зөвлөлийн хурлын шийдвэр энэ хуульд өөрөөр заагаагүй бол хуралд оролцсон гишүүдийн олонхийн саналаар хүчин төгөлдөр болно. Удирдах зөвлөлийн шийдвэр тогтоол хэлбэртэй байна.

19.2.Энэ хуулийн 17.1.1, 17.1.2-т заасан асуудлыг хэлэлцэж шийдвэрлэхэд хуралд оролцсон нийт гишүүдийн дийлэнх олонхийн саналаар хурлын шийдвэр хүчин төгөлдөр болно.

19.3.Удирдах зөвлөлийн хуралд оролцсон гишүүн бүр нэг саналын эрхтэй байна.

19.4.Удирдах зөвлөл нь цөөн гишүүнтэй бөгөөд тэдгээр нь тодорхой асуудлаар адил саналтайгаа бичгээр илэрхийлсэн тохиолдолд хурал хийхгүйгээр уг асуудлаар шийдвэр гаргаж болно.

19.5.Удирдах зөвлөлийн хурал хийхгүйгээр гишүүдийн саналыг бичгээр авсаны үндсэн дээр шийдвэрлэж болох асуудлыг удирдах зөвлөл тогтооно.

20 дугаар зүйл.Удирдах зөвлөлийн дарга, гишүүний цалин, урамшуулал

20.1.Удирдах зөвлөлийн дарга, гишүүд үүргээ гүйцэтгэснийхээ төлөө шашны байгууллагаас цалин, урамшуулал авахгүй.

21 дүгээр зүйл.Хяналтын байгууллага, түүний эрх, үүрэг

21.1.Хяналтын байгууллага 3, түүнээс дээш гишүүнтэй байна.

21.2.Хяналтын байгууллагын бүрэлдэхүүнд шашны байгууллагын гүйцэтгэх удирдлага байхыг хориглоно.

21.3.Хяналтын байгууллага нь гүйцэтгэх удирдлагын болон шашны байгууллагын санхүүгийн үйл ажиллагаанд хяналт тавих үндсэн үүрэгтэй.

21.4.Хяналтын байгууллагын бусад эрх, үүргийг шашны байгууллагын үйл ажиллагааны онцлогт тохируулан дүрмээр тодорхойлно.

21.5.Хяналтын байгууллагыг мэдээллээр хангах үүргийг гүйцэтгэх удирдлага хариуцна.

22 дугаар зүйл.Гүйцэтгэх удирдлага

22.1.Гүйцэтгэх удирдлага дараахь эрх, үүрэгтэй байна:

22.1.1.шашны байгууллагын өдөр тутмын үйл ажиллагааг удирдан зохион байгуулах;

22.1.2.удирдах зөвлөлөөс олгосон эрх хэмжээний хүрээнд шашны байгууллагын эд хөрөнгийг захиран зарцуулах;

22.1.3.шашны байгууллагын үйл ажиллагааны болон санхүүгийн тайланг удирдах зөвлөлөөр хэлэлцүүлэх;

22.1.4.дүрэмд заасан бусад эрх, үүрэг.

22.2.Гүйцэтгэх удирдлагын тухайн шашны байгууллагын онцлогтой холбоотой бусад эрх, үүрэг болон хүлээх хариуцлага, хариуцлагаас чөлөөлөгдөх үндэслэл журам, ажлын хөлс, ажлын нөхцөл зэргийг түүний удирдах зөвлөлтэй байгуулсан гэрээгээр зохицуулна. Удирдах зөвлөлийн дарга гүйцэтгэх удирдлагатай гэрээ байгуулна.

23 дугаар зүйл.Шашны байгууллагын салбар, төлөөлөгчийн газар

23.1.Шашны байгууллага салбар, төлөөлөгчийн газар байгуулж болно.

23.2.Шашны байгууллагын салбар, төлөөлөгчийн газрыг байгуулахад энэ хуулийн 11.1-д заасны дагуу зөвшөөрөл авсан байна.

23.3.Шашны байгууллагын салбар, төлөөлөгчийн газар нь хуулийн этгээдийн эрх эдлэхгүй бөгөөд түүний эрх, үүргийг нь байгууллагын дүрмээр тодорхойлно.

23.4.Шашны байгууллагын салбар, төлөөлөгчийн газрын удирдлагыг тухайн байгууллагын дүрэмд заасан эрх бүхий байгууллага томилно.

23.5.Шашны байгууллагын салбар, төлөөлөгчийн газар нь гагцхүү түүнийг байгуулсан байгууллагын нэрийн өмнөөс үйл ажиллагаа явуулна.

23.6.Орон нутгийн шашны байгууллагын салбар, төлөөлөгчийн газар нь энэ хуулийн 8.5 дахь хэсэгт заасан тухайн шашны байгууллагын үйл ажиллагаа явуулах нутаг дэвсгэрийн хүрээнд үйл ажиллагаа явуулах эрхтэй.

23.7.Төвлөрсөн шашны байгууллагын салбар, төлөөлөгчийн газрын үйл ажиллагаа явуулах нутаг дэвсгэрийг энэ хуулийн 23.2-т заасан зөвшөөрөлд тодорхойлсон байна.

23.7.Шашны байгууллагын салбар, төлөөлөгчийн газар нь Хуулийн этгээдийн улсын бүртгэлийн тухай хуульд заасан журмын дагуу улсын бүртгэлд бүртгүүлнэ.

23.8.Гадаадын улсын шашны байгууллага нь салбар, төлөөлөгчийн газарт орон нутгийн шашны байгууллагын нэгэн адил шаардлага тавигдана.

23.9.Гадаадын улсын шашны байгууллага нь салбар, төлөөлөгчийн газрыг шашны асуудал эрхэлсэн зөвлөлөөс олгосон зөвшөөрлийн дагуу гадаадын иргэний асуудал эрхэлсэн байгууллага бүртгэнэ.

24 дүгээр зүйл.Шашны байгууллагыг өөрчлөн байгуулах

24.1.Шашны байгууллагыг түүний эрх барих байгууллагын шийдвэрээр хуульд заасан журмын дагуу нийлүүлэх, нэгтгэх, хуваах, тусгаарлах замаар өөрчлөн байгуулж болно.

24.2.Шашны байгууллага зохион байгуулалтын хэлбэр, үндсэн зорилгоо өөрчлөх замаар өөрчлөн байгуулагдахыг хориглоно.

24.3.Шашны байгууллагыг хуваах, тусгаарлах бол энэ хуулийн 11.1-д заасны дагуу зөвшөөрөл авсны үндсэн дээр хуулийн этгээдийн улсын бүртгэлд бүртгүүлнэ.

24.4.Шашны байгууллагыг өөрчлөн байгуулсан бол зохих журмын дагуу хуулийн этгээдийн улсын бүртгэлд бүртгүүлнэ.

25 дугаар зүйл.Шашны байгууллагыг татан буулгах

25.1.Шашны байгууллагыг дараахь тохиолдолд татан буулгана:

25.1.1.шашны байгууллагын удирдах зөвлөлөөс тухайн шашны байгууллага нь зорилгодоо хүрсэн буюу цаашид үйл ажиллагаагаа үргэлжлүүлэх шаардлагагүй болсон, эсхүл дүрэмд заасан бусад үндэслэлээр татан буулгах тухай шийдвэр гаргасан бол;

25.1.2.Эрүүгийн хуульд заасан татан буулгах албадлагын арга хэмжээ авагдсан;

25.1.3.дампуурсанд тооцсон;

25.1.4.Зөрчлийн тухай хуульд заасны дагуу зөвшөөрлийг хүчингүй болгох эрх хасах шийтгэл оногдуулсан;

25.1.5.шашны байгууллагын зөвшөөрлийг цуцалсан;

25.1.6.хуульд заасан бусад.

25.3.Шүүх энэ хуулийн 25.1.3-т заасан шийдвэрийг Дампуурлын тухай хуульд заасан хариуцагч, нэхэмжлэгчийн хүсэлтээр Иргэний хэрэг шүүхэд хянан шийдвэрлэх тухай хуульд заасан журмаар, мөн хуулийн 25.1.2-т заасан шийдвэрийг Эрүүгийн хэрэг хянан шийдвэрлэх хуульд заасан журмаар тус тус гаргана.

25.4.Энэ хуулийн 25.1.5-д заасан шийдвэрийг шашны асуудал эрхэлсэн зөвлөл, мөн хуулийн 25.1.4-т заасан шийдвэрийг Зөрчил шалган шийдвэрлэх тухай хуулийн 1.8 дугаар зүйлийн 6.8-д заасан эрх бүхий албан тушаалтан гаргана.

26 дугаар зүйл.Шашны байгууллагын зөвшөөрлийг цуцлах

26.1.Шашны асуудал эрхэлсэн зөвлөл нь дараахь үндэслэлээр энэ хуулийн 11 дүгээр зүйлд заасны дагуу шашны байгууллагад олгосон зөвшөөрлийг цуцлана:

26.1.1.энэ хуулийн 8.1-т заасан үйл ажиллагаа явуулах боломжгүй болсон;

26. 1.2.энэ хуулийн 6.4.3, 6.4.4-т заасныг зөрчсөн бол.

26.2.Шашны байгууллагын эрхийг Шашны байгууллагын эрх олгох, цуцлах журмын дагуу цуцлана.

26.3.Шашны байгууллага нь энэ хуулийн 26.1-д заасны дагуу шашны асуудал эрхэлсэн зөвлөлийн гаргасан шийдвэрийг эс зөвшөөрвөл Захиргааны хэрэг шүүхэд хянан шийдвэрлэх тухай хуульд заасны дагуу шүүхэд гомдол гаргах эрхтэй.

26.4.Энэ хуулийн 26.1-д заасны дагуу гаргасан шашны асуудал эрхэлсэн зөвлөлийн гаргасан шийдвэр нь тухайн шашны байгууллагыг татан буулгах үндэслэл болно.

27 дугаар зүйл.Шашны байгууллагад хориглох зүйлс

27.1.Шашны байгууллага нь өөрийн зорилго, үйл ажиллагаагаараа Монгол Улсын Үндсэн хууль, бусад хууль тогтоомж зөрчихийг хориглоно.

27.2.Шашны байгууллага нь доор дурдсан үйл ажиллагаа явуулахыг хориглоно:

27.2.1.албадан гэрлүүлэх болон гэр бүлийг албадан салгахад чиглэгдсэн, эсхүл бөөнөөр гэрлэх үйл ажиллагаа явуулах, уриалах;

27.2.2.зайлшгүй эзэмших шаардлагатай суурь боловсрол эзэмшихэд нь саад болсон үйл ажиллагаа явуулах;

27.2.3.гишүүд, дагагч болон бусад этгээдийг өөрийн эрхээс татгалзуулж, шашны байгууллагад ашигтай байдал үүсгэхэд нь албадах;

27.2.4.шашны байгууллагад элсүүлэх, эсхүл гишүүнчлэлээс гарахгүй байх зорилгоор хүч хэрэглэх, хүч хэрэглэхээр заналхийлэх, иргэний амь нас,

эрүүл мэнд, эд хөрөнгө, нэр хүндэд нь хохирол учруулахаар сүрдүүлэх, хууль бус бусад үйл ажиллагаа явуулах замаар саад болох;

27.2.5.шашны зан үйл, ёслол үйлдэхдээ хүрээлэн байгаа орчныг бохирдуулах;

27.2.6.хандив, тусламж, өргөл барьц барихыг шаардах, албадах;

27.2.7.сүсэг бишрэл болон эмзэг байдлыг нь ашиглан үзэл номлолоо хүчээр тулгах, шахалт үзүүлэх, эд мөнгөөр татах, хууран мэхлэх;

27.2.8.гадаад улсын Засгийн газар, түүнээс санхүүждэг хуулийн этгээд, шашны байгууллагаас хандив авах;

27.2.9.шашны үйл хэрэгтээ холбоотойгоор мансууруулах болон сэтгэцэт нөлөөт бодис ашиглах, садар самуун болон хууль бус бусад үйл ажиллагаа явуулах;

27.2.10.амиа хорлохыг уриалах, амиа хорлох байдлыг өдөөх, турхирах, шашны номлол, үзэл бодлоор нь ялгаварлан гадуурхах, эрхийг нь хязгаарлах, давуу байдал тогтоох, хүчирхийлэл үйлдэх, шашны сэдлээр амь нас, эрүүл мэндэд нь аюул учирсан этгээдэд тусламж үзүүлэхээс татгалзахыг номлох, уриалах;

27.2.11.энэ хуулийн 8.10.2, 8.10.3-т заасан хүнийг шашны байгууллагын гишүүнээр элсүүлэх, шашны байгууллагаас зохион байгуулах шашин ухуулан дэлгэрүүлэх үйл ажиллагаанд оролцуулах;

27.2.12.үндсэн хуульт тогтолцоо, төрийн байгууламжийг хууль бусаар, хүч хэрэглэн өөрчлөх, устгах зорилгоор шашны үйл ажиллагаа явуулах, энэхүү үйл ажиллагаа явуулахаар зохион байгуулах, бусдыг элсүүлэх;

27.2.13.шашны номлол, үзэл бодлоор дайсагнуулах, эвдрэлцүүлэх, хэт даврах болон салан тусгаарлахыг ухуулах, уриалах зэргээр үндэсний эв нэгдлийг бусниулах үйл ажиллагаа явуулах;

27.2.14.харгис, хүмүүнлэг бус шашны сургаал, номлолыг дэлгэрүүлэх, шашны үйл ажиллагааг хүний эрхийг зөрчсөн, хууль бус бусад аргаар явуулах;

27.2.15.хуульд заасан бусад.

27.3.Шашны байгууллагын удирдах зөвлөлийн дарга, гишүүн, гүйцэтгэх удирдлага, хяналтын байгууллагын дарга, гишүүн нь хувь хүн, байгууллагаас хувьдаа хандив авахыг хориглоно.

Тайлбар: - “харгис, хүмүүнлэг бус шашин” гэж дайн, террорист үйл ажиллагаа, хэт даврах буюу экстремист үйл ажиллагаа, садар самуун, мансууруулах эм, сэтгэцэд нөлөөлөх бодис хэрэглэх, хүчирхийлэл үйлдэх, ялгаварлан гадуурхах, хүний амь нас, эрүүл мэндийг хохироох зэрэг хууль зөрсөн хэлбэрээр зан үйл, ёслол үйлддэг, бусад шашныг үгүйсгэх, шашингүй үзлийг үл хүлээн зөвшөөрөх үзлийг уриалдаг, номлодог шашны урсгал, чиглэлийг ойлгоно.

ГУРАВДУГААР БҮЛЭГ ШАШНЫ ЗАН ҮЙЛ, ЁСЛОЛ, ШАШНЫ ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА

28 дугаар зүйл. Шашны зан үйл, ёслолын ажиллагаа

28.1. Шашны байгууллага нь олон нийт, сүсэгтэн олон, дагагч нартаа үйлчлэх зорилгоор шашны үйл ажиллагаа, тахилга, мөргөл залбиралын болон шашны цуглаан зохион байгуулах зориулалт бүхий тусгайлсан тахилын байр, хөшөө дурсгал, суварга, барилга байгууламж буюу сүм, хийд байгуулах эрхтэй.

28.2. Төрийн байгууллагын албан байранд шашны зан үйл, ёслол үйлдэх, сургалт, цугларалт зохион байгуулахыг хориглоно.

28.3. Шашны байгууллага нь иргэдийн хүсэлтээр эмнэлэг, сувилалын газар, хүүхдийн, ахмадын болон хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн асрамжийн газарт шашны зан үйл, ёслолыг тусгайлан энэ үйл ажиллагаанд зориулагдсан талбай, байр, өрөөнд үйлдэж болно. Энэхүү үйл ажиллагаа нь тухайн байгууллагын дотоод журамд нийцсэн байна.

28.4. Цагдан хорих байр болон хорих байгууллагад шашны зан үйл, ёслол үйлдэх харилцааг Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх тухай хууль, цагдан хорих болон хорих байгууллагын дотоод дүрэмд заасны дагуу зохицуулна.

28.5. Хууль, цэргийн дүрэмд өөрөөр заагаагүй бол цэргийн алба хаагчид мөргөл үйлдэх, шашны бусад зан үйл, ёслол үйлдэж болно.

28.6. Олон нийтийн газарт нийтийг хамарсан мөргөл, шашны бусад зан үйл, ёслол үйлдэх ажиллагаа нь олон нийтийн болон оролцогчдын аюулгүй байдлыг хангасан, холбогдох хууль тогтоомжоор тогтоосон журамд нийцсэн байна.

28.7. Энэ хуулийн 28.2-т заасан хориглолт нь боловсрол, соёл, урлагийн байгуулагад шашны түүх, соёл, өв уламжлалын тухай мэдлэг олгох шинжлэх ухааны сургалт, соёл, урлагийн арга хэмжээнд болон иргэний шашин шүтэх эрх чөлөөтэй байх эрхийг хангах зорилго бүхий мөргөлийн өрөө, тасалгааг байгуулахад үл хамаарна.

28.8. Шашны байгууллагаас бусад этгээд нийтэд зориулсан мөргөлийн газар, том орон зай эзлэх шашны зориулалт бүхий хөшөө дурсгал, суварга байгуулахыг хориглоно.

29 дүгээр зүйл.Шашны ном, зохиол, шашны зориулттай эд зүйлс

29.1.Хуульд өөрөөр заагаагүй бол шашны байгууллага нь шашны ном, зохиол, шашны зориулалттай хэвлэмэл, дууны, дүрсний, дуу-дүрсний бичлэг бүхий материал болон бусад эд зүйлсийг үйлдвэрлэх, олж авах, олон нийтийн хэрэгцээнд зориулж экспортлох, импортлох, түгээх эрхтэй.

29.2.Шашны байгууллага нь өөрийн дотоод хэрэгцээндээ зориулж шашны ном, зохиол хэвлэх болон мөргөл, тахилын зориулалттай бусад зүйл үйлдвэрлэх нэгжтэй байж болно.

29.3.Төвлөрсөн шашны байгууллага нь олон нийтэд зориулж шашны ном, зохиол хэвлэх, мөргөл, тахилын зориулалттай бусад зүйл үйлдвэрлэж болно.

29.4.Төвлөрсөн шашны байгууллагаас бусад этгээд шашны ном, зохиол, шашны зориулалттай эд зүйлсийг олон нийтэд худалдах, түгээх зорилгоор хэвлэх, үйлдвэрлэх, экспортлох, импортлохыг хориглоно.

29.5.Шашны байгууллага нь өөрийн оноосон нэрийг үйлдвэрлэх, хэвлэх болон ухуулан элсүүлэх үйл ажиллагаандаа зориулж тараах ном, зохиол, бусад хэвлэмэл материал, дууны, дүрсний, дуу-дүрсний бичлэг дээр дурдах үүрэгтэй.

30 дугаар зүйл.Шашин ухуулан дэлгэрүүлэх үйл ажиллагаа

30.1.Шашны байгууллага нь хэвлэл мэдээллийн хэрэгсэл, цахим сүлжээ болон бусад хууль ёсны аргыг ашиглан шашнаа ухуулан дэлгэрүүлж болно.

30.2.Төвлөрсөн шашны байгууллага нь шашин ухуулан дэлгэрүүлэх зорилгоор хэвлэл мэдээллийн байгууллага байгуулж болно.

30.3.Энэ хуулийн 30.2-т заасан байгууллага нь шашны байгууллага гэсэн бүртгэлтэй байна.

30.4.Тухайн иргэн хүсэлт гаргаснаас бусад тохиолдолд иргэдийн орон сууцны байр, талбайд шашин ухуулан дэлгэрүүлэх үйл ажиллагаа явуулах, шашны ном, зохиол, шашны зориулалттай хэвлэмэл материал, дууны, дүрсний, дуу-дүрсний бичлэг болон бусад эд зүйлсийг тараахыг хориглоно.

30.5.Шашны байгууллага бичгээр зөвшөөрөл өгснөөс бусад тохиолдолд түүний байр талбай, эзэмшлийн газарт бусад шашны байгууллагаас шашин ухуулан дэлгэрүүлэх үйл ажиллагаа явуулахыг хориглоно.

30.6.Шашныг ухуулан дэлгэрүүлэх үйл ажиллагааг шашны байгууллагын нэрийн өмнөөс түүний удирдлага, гишүүн, эсхүл тусгайлан томилсон шашны байгууллагын номлол түгээгч явуулна.

30.7.Шашны байгууллага нь энэ хуулийн 30.6-д заасны дагуу шашин ухуулан дэлгэрүүлэх үйл ажиллагаа явуулах иргэнд тухайн шашны байгууллагыг төлөөлөх эрхтэйг нотолсон баримт бичгийг олгосон байна.

Тайлбар: - “шашны номлол түгээгч” гэж шашныг ухуулан дэлгэрүүлэх зорилгоор шашны сургаал, номлолыг түгээдэг, олон нийт, сүсэгтэн олон, дагагч нарт зориулж тухайн шашны зан үйл, ёслол, бусад үйл ажиллагааг гүйцэтгэдэг хүнийг ойлгоно. Шашны номлол түгээгч нь тухайн шашны онцлогоос хамаарч лам, хуврага, санваартан, пастер, бөө, удган зэрэг нэршилтэй байж болно.

30.8.Шашин ухуулан дэлгэрүүлэх үйл ажиллагааг дараахь газарт чөлөөтэйгээр явуулж болно:

30.8.1.энэ хуулийн 28.1-д заасан зорилгоор байгуулсан тахилга, мөргөлийн барилга байгууламж, тэдгээрийн оршин байгаа газар;

30.8.2.шашны байгууллагын өмчлөл, эзэмшил, ашиглалтанд байдаг барилга байгууламж, газар;

30.8.3.өмчлөгч, эзэмшигчийнх нь зөвшөөрлөөр бусдын эзэмшлийн барилга байгууламж, талбай,газар;

30.8.4.оршуулгын болон шарил чандарлах газар;

30.8.5.олон нийтийн эзэмшлийн газар, талбайд.

31 дүгээр зүйл.Шашны байгууллагын буяны болон соёл, гэгээрлийн үйл ажиллагаа

31.1.Шашны байгууллага нь өөрөө шууд болон буяны байгууллагатай хамтран буяны үйл ажиллагаа явуулж болно.

31.2.Шашны байгууллага нь буяны үйл ажиллагаа явуулах зорилгоор музей, номын сан, эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээний болон асрамж, халамжийн байгууллагыг холбогдох хуульд заасны дагуу байгуулж болно.

31.3.Төрийн байгууллага шашны байгууллагын буяны үйл ажиллагаа болон соёл, гэгээрлийн төсөл, хөтөлбөрийг хууль тогтоомжийн хүрээнд дэмжих болон хамтран ажиллаж болно.

31.4.Энэ хуулийн 31.1-д заасны дагуу шашны байгууллагаас буяны үйл ажиллагаа явуулах үеэр болон энэ хуулийн 31.2-т заасан байгууллага нь шашны зан үйл, ёслол үйлдэх, шашин ухуулан дэлгэрүүлэх үйл ажиллагаа явуулахыг хориглоно.

32 дугаар зүйл.Шашны боловсролын байгууллага

32.1.Шашны төвлөрсөн байгууллага нь энэ хуулийн 11.1-д зааснаас гадна боловсролын үйл ажиллагаа явуулах тусгай зөвшөөрөл авсны үндсэн дээр боловсролын байгууллага байгуулах эрхтэй.

32.2.Шашны сургууль нь шашны байгууллага гэсэн бүртгэлтэй байна.

32.3.Бага, суурь боловсрол олгож байгаа шашны боловсролын байгууллага нь боловсролын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагаас баталсан цөм хөтөлбөрийн дагуу суралцагчдад суурь боловсролыг заавал олгоно.

32.4.Бүрэн дунд боловсрол олгож байгаа шашны боловсролын байгууллага нь ерөнхий боловсролыг суралцагчдад олгож болно.

32.5.Шашны боловсролтой холбоотой бусад харилцааг Боловсролын тухай, Дээд боловсролын тухай, Бага, дунд боловсролын тухай хуулиар зохицуулна.

32. 6.Шашны номлол түгээгч нь суралцагчийн хүсэлтээр шашны боловсролыг гэрээр олгож болно. Шашны боловсролыг гэрээр олгохтой холбоотой харилцаанд энэ хуулийн 5, 27 дугаар зүйлийн зохицуулалт нэгэн адил үйлчилнэ.

33 дугаар зүйл.Олон улсын хамтын ажиллагаа

33.1.Шашны байгууллага өөрийн үндсэн зорилгын дагуу олон улсын болон гадаад улсын байгууллага, хувь хүнтэй харилцах, хамтран ажиллах эрхтэй.

33.2.Мөргөлийн аян хийх, цуглаан, бусад арга хэмжээнд оролцох, шашны боловсролын үйл ажиллагаанд оролцох болон эдгээр зорилгоор гадаад улсын шашны байгууллагын төлөөлөгч болон гадаадын иргэн, харьяалалгүй хүнийг урих эрхтэй.

33.3.Шашны байгууллагад хөдөлмөр эрхлэх болон энэ хуулийн 33.2-т заасан зорилгоор уригдсан гадаад улсын иргэн, харьяалалгүй хүн нь Гадаадын иргэний эрх зүйн байдлын тухай хуулийн⁵ 15.1.9-д заасан ангилалын виз авсан байна.

33.4.Шашны байгууллага нь энэ хуулийн 12.3.3-т заасан үйл ажиллагаа явуулдаг гадаад улсын байгууллага, гадаад улсын иргэн, харьяалалгүй хүнтэй харилцах, хамтран ажиллахыг хориглоно.

34 дүгээр зүйл.Шашны байгууллагын өмчлөх эрх

34.1.Шашны байгууллага нь дүрэмдээ заасан үйл ажиллагааг хэрэгжүүлэх зорилгоор үл хөдлөх хөрөнгө, шашны эд хэрэгсэл, мөнгөн хөрөнгө, болон түүх соёлын дурсгалт зүйлийг хуульд заасны дагуу өмчлөх, эзэмших, ашиглах эрхтэй.

⁵Гадаадын иргэний эрх зүйн байдлын тухай хууль "Төрийн мэдээлэл" эмхэтгэлийн 1992 оны 1 дугаарт нийтлэгдсэн.

34.2.Шашны байгууллага нь өөрийн орлого, иргэн, байгууллагын хандив, өглөг, төрөөс тухайн шашны байгууллагад шилжүүлж өгсөн болон хуульд заасан бусад аргаар олж авсан, бий болгосон хөрөнгийг өмчлөх эрхтэй.

34.3.Мөргөлийн зориулалтай хөдлөх болон үл хөдлөх хөрөнгийг зээлдүүлэгчийн нэхэмжлэлийн шаардлагыг хангах зорилгоор хураан авахыг хориглоно.

34.4.Энэ хуулийн 34.3-т хамаарах мөргөлийн зориулалттай эд хөрөнгийн жагсаалтыг шашны асуудал эрхэлсэн зөвлөл батлана.

34.5.Татан буугдсан шашны байгууллагын өмчлөлд байгаа мөргөл, тахилын зориулалттай монголын ард түмний түүх, соёлын хосгүй үнэт дурсгалт зүйл болон үл хөдлөх хөрөнгийг төрийн болон орон нутгийн өмчлөлд, эсхүл ижил урсгал, чиглэлийн шашны байгууллагад шүтлэгийн зориулалттай өмчөөр шилжүүлж болно.

34.6.Шашны байгууллагын эзэмшил болон өмчлөлд байгаа түүх, соёлын хөдлөх болон үл хөдлөх дурсгалыг соёлын өвийн бүртгэлд бүртгүүлнэ.

35 дугаар зүйл.Шашны байгууллага аж ахуйн үйл ажиллагаа эрхлэх

35.1.Хуульд өөрөөр заагаагүй бол шашны байгууллага нь дүрэмдээ заасан зорилгын хүрээнд аж ахуйн үйл ажиллагаа эрхэлж болно.

35.2.Аж ахуйн үйл ажиллагаа эрхлэх нь шашны байгууллагын үндсэн зорилго, гол үйл ажиллагаа байж болохгүй.

35.3.Аж ахуйн үйл ажиллагаа эрхлэх шийдвэрийг тухайн шашны байгууллагын удирдлага гаргана.

35.4.Шашны байгууллагын аж ахуйн үйл ажиллагааны орлогод дараахь орлого хамаарна:

35.4.1.хандив, хөрөнгө цуглуулах зорилготой хариу төлбөртэй ажил, үйлчилгээний орлого;

35.4.2.дүрмийн зорилготой шууд холбоотой үйлчилгээний төлбөр;

35.4.3.өөрийн хөрөнгөө борлуулсан, түрээсэлсний орлого, хадгаламжийн хүүгийн орлого;

35.4.4.хуульд нийцсэн бусад үйл ажиллагааны орлого.

35.5.Шашны байгууллага нь аж ахуйн үйл ажиллагаа эрхэлж олсон орлогыг зөвхөн дүрэмд заасан зорилгоо хэрэгжүүлэхэд зориулан зарцуулна.

35.6.Шашны байгууллага нь аж ахуйн үйл ажиллагаа эрхэлж олсон орлогыг үүсгэн байгуулагчид, гэрээгээр ажиллагсад болон бусад этгээдэд шууд буюу шууд бус хэлбэрээр урамшуулал, ашиг болгон хуваарилахыг хориглоно.

36 дугаар зүйл.Шашны байгууллагын хөдөлмөрийн харилцаа

36.1.Шашны байгууллагатай холбоотой хөдөлмөрийн харилцааг холбогдох хуулиар зохицуулна.

36.2.Шашны байгууллага нь байнгын ажлын байрыг дүрэмдээ тусгаж, тухайн ажлын байранд ажиллах иргэнтэй хөдөлмөрийг гэрээ байгуулна.

36.3.Шашны байгууллага нь нийгмийн даатгалын шимтгэл төлж байнгын ажлын байранд ажиллаж байгаа шашны номлол түгээгчийг тэтгэвэр, тэтгэмжид хамруулна.

36.4.Шашны байгууллага нь хариу төлбөргүй ажил гүйцэтгэх гэрээний үндсэн дээр сайн дурын ажилтанг үйл ажиллагаандаа оролцуулж болно.

36.5.Шашны байгууллагаас сайн дурын ажилтанд үйл ажиллагаа явуулахтай холбоотой болон тухайн хугацаанд ашиглах байр, тээвэр, харилцаа холбоо, хүнс, зориулалтын хувцас хэрэглэл, хувийн хамгаалалт, эрүүл мэндийн даатгал, үйлчилгээний зардлыг олгож болно.

ДӨРӨВДҮГЭЭР БҮЛЭГ ШАШНЫ ҮЙЛ АЖИЛЛАГААТАЙ ХОЛБООТОЙ БУСАД ЗОХИЦУУЛАЛТ

37 дугаар зүйл.Шашны үйл ажиллагаатай холбоотой бусад зохицуулалт

37.1.Төрөөс шашны үйл ажиллагаатай холбоотой дараахь зохицуулалтыг хийнэ:

37.1.1.шашны байгууллагад татварын болон бусад хөнгөлөлт, чөлөөлөлт үзүүлэх эсэх;

37.1.2.шашны байгууллагын өмчлөл, эзэмшилд байгаа түүх, соёлын дурсгалт барилга байгууламж, хөшөө дурсгал, бусад түүх, соёлын дурсгалт зүйлийг хадгалах, хамгаалах, сэргээн засах үйл ажиллагаанд санхүүгийн болон бусад дэмжлэг үзүүлэх;

37.1.3.шашны боловсролын байгууллагад боловсролын хууль тогтоомж, боловсрол олгох нийтлэг стандарт хэрэгжиж байгаа эсэхийг хянах;

37.1.4.шашны үйл ажиллагааны улмаас хүний эрх, эрх чөлөө зөрчигдөхөөс урьдчилан сэргийлэх;

37.1.5.монголын ард түмний эв нэгдэл, соёл, иргэншлийн түүхэн уламжлалаа эрхэмлэх үүднээс уламжлалт шашны тэргүүнийг Монгол Улсын Ерөнхийлөгчөөс ёсчлох;

37.1.6.төрийн тахилгатай уул, овооны тэнгэрийг тайх тахилгын ёслолыг шашны байгууллагатай хамтран зохион байгуулах.

37.2.Монгол Улсад хутагт, хувилгаадыг тодруулах үйл ажиллагаа нь монголын уламжлалт шашны тэргүүнийн үйл ажиллагааны хүрээнээс ангид байж болохгүй.

37.3.Энэ хуулийн 37.1.5-д заасан харилцааг зохицуулсан журмыг шашны асуудал эрхэлсэн зөвлөлийн өргөн мэдүүлсэнээр, энэ хуулийн 37.1.6-д заасан төрийн тахилгатай уул, овооны жагсаалт, тэдгээрийн тэнгэрийг тайх тахилгын ёслол үйлдэх дэг, ёслолыг үйлдэх газар, санхүүжилт, төрийн оролцоо, шашны үйл ажиллагаа, лам хуврагыг оролцуулахтай холбоотой журмыг Монгол Улсын Ерөнхийлөгч тус тус батална.

38 дугаар зүйл.Шашны байгууллагын санхүүжилт, тайлагналт

38.1.Шашны байгууллагын санхүүжилт дараахь эх үүсвэрээс бүрдэнэ:

38.1.1.хууль, эсхүл дүрэмд заасан зорилгоо хэрэгжүүлэхтэй холбоотой аж ахуйн үйл ажиллагаа эрхэлж олсон орлого;

38.1.2.хувь хүн, байгууллагын өгсөн хандив, тусламж;

38.1.3.шашны байгууллагын гишүүний татвар;

38.1.4.хууль тогтоомжийн дагуу олсон бусад эх үүсвэр.

38.2.Шашны байгууллага хуульд заасан журмын дагуу нягтлан бодох бүртгэл хөтөлж, санхүүгийн тайлан гаргана.

38.3.Шашны байгууллага нь гадаад улсын иргэн, харьяалалгүй хүнээс мөнгөн болон бусад хөрөнгө, санхүүжилт авсан бол бодит зарцуулалт, ашиглалтын талаарх мэдээллийг холбогдох баримтын хамт өөрийн цахим хуудаст тухай бүр байршуулна.

38.4.Энэ хуулийн 38.3-т заасан хөрөнгө, санхүүжилтийн талаарх тайланг дараа жилийн 3 сарын 01-ний дотор багтаан шашны асуудал эрхэлсэн зөвлөлд гаргана.

38.5.Хувь хүн, хуулийн этгээдээс өгсөн мөнгөн хандивыг зориулалтын дагуу хандив өгөгчийн заасан хугацаанд зарцуулах бөгөөд хэрэв хандив өгөгч зарцуулах тодорхой хугацаа заагаагүй бол хандивыг хүлээн авснаас хойш 1 жилийн дотор зориулалтын дагуу зарцуулна.

39 дүгээр зүйл.Шашны байгууллагын үйл ажиллагааны нээлттэй байдал

39.1.Шашны байгууллагын тэргүүн, удирдлага болон байнгын ажлын байр, түүнчлэн бусад гэрээний үндсэн дээр тухайн шашны байгууллагын нэрийн өмнөөс шашны зан үйл, ёслол үйлдэх болон шашны түгээн дэлгэрүүлэх үйл ажиллагааг гүйцэтгэх чиг үүрэг бүхий шашны номлол түгээгч, бусад ажилтны талаархи мэдээллийг олон нийтэд нээлттэй байлгана.

39.2.Шашны байгууллага нь үйл ажиллагааны тайлангаа шашны асуудал эрхэлсэн зөвлөлд жилд нэг удаа энэ хуулийн 38.4-т заасан хугацаанд гаргана.

39.3.Шашны байгууллагын үйл ажиллагааны болон санхүүгийн тайлан гаргахтай холбоотой журмыг шашны асуудал эрхэлсэн зөвлөл батална.

39.4.Шашны байгууллага нь энэ хуулийн 38.4, 39.2-т заасан тайлангаа өөрийн цахим хуудсанд нээлттэй байршуулах бөгөөд бусад хэлбэрээр олон нийтэд мэдээлж болно.

40 дүгээр зүйл.Шашны асуудал эрхэлсэн зөвлөл

40.1.Дотоод хэргийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагын дэргэд шашны асуудал эрхэлсэн зөвлөл ажиллана.

40.2.Шашны асуудал эрхэлсэн зөвлөлийг дотоод хэргийн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн тэргүүлэх бөгөөд бүрэлдэхүүнд прокурорын байгууллага, гадаад харилцааны болон соёлын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага, эрх бүхий хууль сахиулах болон терроризмтой тэмцэх чиг үүрэг бүхий байгууллага, татвар, Санхүүгийн мэдээллийн алба болон шашны байгууллага, шашин судлаачдын төлөөллийг оролцуулна.

40.3.Шашны асуудал эрхэлсэн зөвлөлийн бүрэлдэхүүн, ажиллах журмыг дотоод хэргийн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүний өргөн мэдүүлснээр Засгийн газар батална.

40.4.Шашны асуудал эрхэлсэн зөвлөл ажлын албатай байна. Ажлын албаны бүтэц, орон тоог дотоод хэргийн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн батална.

40.5.Шашны асуудал эрхэлсэн зөвлөл нь үйл ажиллагаагаа Засгийн газар болон Үндэсний аюулгүй байдлын зөвлөлд жил бүр танилцуулна.

40.6.Шашны асуудал эрхэлсэн зөвлөл нь энэ хуулиар олгогдсон эрх хэмжээний хүрээнд тогтоол, зөвлөмж, даалгавар гаргана.

40.7.Шашны асуудал эрхэлсэн зөвлөлийн үйл ажиллагааны зардлыг улсын төсвөөс санхүүжүүлнэ.

41 дүгээр зүйл.Шашны асуудал эрхэлсэн зөвлөлийн бүрэн эрх

41.1.Шашны асуудал эрхэлсэн зөвлөл дараахь бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ:

41.1.1.монголын ард түмний эв нэгдэл, соёлыг хадгалан бататгах үүднээс шашин хоорондын харилцааг зохицуулах;

41.1.2.шашин шүтэх, эс шүтэх эрх чөлөөтэй байх эрхийн ханган баталгаажуулах хууль эрх зүйн орчин боловсронгуй болгох санал боловсруулах;

41.1.3.шашны байгууллагыг улсын бүртгэлд бүртгүүлэх зөвшөөрөл олгох, зөвшөөрлийг цуцлах;

41.1.4.шашны байгууллагын бүртгэл, үйл ажиллагаа, санхүүгийн тайланг хүлээн авч хянах, хууль хэрэгжүүлэх чиглэлээр зөвлөмж, даалгавар өгөх;

41.1.5.шашны эрх, эрх чөлөөний хууль тогтоомжийн хэрэгжилтийн асуудлаар хяналт шалгалт явуулах, судалгаа хийх, санал дүгнэлт боловсруулж Засгийн газарт танилцуулах;

41.1.6.шашны байгууллага, шашны бүлэг болон шашин номлол түгээгчийн бүртгэл, үйл ажиллагааны талаар мэдээллийн сан хөтлөх, холбогдох асуудлаар олон нийтэд мэдээлэх;

41.1.7.энэ хуулийн 9.4-т заасан нэр ашиглах эрх болон шашны байгууллагын нэр, байршил өөрчлөх зөвшөөрөл олгох;

41.1.8.хуулиар эрх олгосны дагуу захиргааны хэм хэмжээний акт баталж, мөрдүүлэх;

41.1.8.хууль заасан бусад.

ТАВДУГААР БҮЛЭГ БУСАД ЗҮЙЛ

42 дугаар зүйл.Шашны байгууллагад үл харьяалагдах шашны номлол түгээгч

42.1.Монгол Улсын иргэн нь аль нэг шашны байгууллагад харьяалагдахгүйгээр шашны сургаал, үзэл номлол болон тухайн шашны зан үйл, ёслол гүйцэтгэх, шашныг дэлгэрүүлэх үйл ажиллагаа явуулж болно.

42.2.Энэ хуулийн 42.1-д заасан шашны номлол түгээгчид энэ хуулийн 26 дугаар зүйлийн зохицуулалт нэгэн адил хамаарна.

42.3.Шашны номлол түгээгч нь эрүүл мэндийн болон нийгмийн даатгалд сайн дурын үндсэн дээр хамрагдана.

43 дугаар зүйл.Шашны номлол түгээгч, шашны бүлэг, шашны байгууллагын талаархи мэдээллийн сан

43.1.Зөвлөл нь шашны номлол түгээгч, шашны бүлэг, шашны байгууллага, тэдгээрийн үйл ажиллагаа болон санхүүжилтийн талаархи мэдээллийн сантай байна.

43.2.Энэ хуулийн 43.1-д заасан мэдээллийн санг хөтлөх, түүний мэдээллийг ашиглах, сангаас мэдээлэл өгөх журмыг шашны асуудал эрхэлсэн Зөвлөл батална.

44 дүгээр зүйл.Шилжилтийн зохицуулалт

43.4.Энэ хуулийг дагаж мөрдсөнөөс хойш 1 жилийн хугацаанд багтаан шашны байгууллагууд энэ хуулийн 11 дүгээр зүйлд заасны дагуу зөвшөөрөл авч, улсын бүртгэлд шинэчлэн бүртгүүлнэ.

44.2.Энэ хуулийн 38, 39 дүгээр зүйлд заасан зохицуулалтыг хуулийг дагаж мөрдсөнөөс хойш 1 жилийн хугацааны дараа дагаж мөрдөнө.

45 дугаар зүйл.Хууль зөрчигчид хүлээлгэх хариуцлага

45.1.Энэ хуулийг зөрчсөн албан тушаалтны үйлдэл нь гэмт хэргийн шинжгүй бол Төрийн албаны тухай хуульд заасан хариуцлага хүлээлгэнэ.

45.2.Энэ хуулийг зөрчсөн хүн, хуулийн этгээдэд Эрүүгийн хууль, эсхүл Зөрчлийн тухай хуульд заасан хариуцлага хүлээлгэнэ.

Гарын үсэг